

Dislajk

(Čarna Popović, „Za lajk ne za ignor ja sam rođena“,
Književna opština Vršac, Vršac, 2011)

Naslov ove zbirčice Čarne Popović je divna minijatura. „Za lajk, ne za ignor ja sam rođena“ – osam reči odjekuju sve do one grčke sestre, veštom intervencijom uklopljene u moderni žargonizam. Antičko i fejsbučko se stapaju u usko grlo kratke forme i čine ovaj artificijelni citat samodovoljnim; u njemu se nalazi i umetnički izraz, i iskaz sopstvene poetike, i, na kraju, vrednost.

Nažalost, naslov je jedino što ovde valja. Ako bih otišao malo dalje, rekao bih da je naslov čak i neka vrsta obmane, jer unutar ovih korica ne postoji ništa ni približno fascinantno u smislu jezičko-stilske invencije ili modernog tretiranja tradicije. *Za lajk, ne za ignor, ja sam rođena* je zbirka aforističnih Fejsbuk statusa Čarne Popović, to jest zbirka onih lirsko pseudopametnih izjava koje na Mreži bujaju u inflaciji. Navešću nasumično odabrane primere:

Ko može da opiše svoju sreću – nije baš srećan.

Imam epsku narav i lirsku dušu.

Budi dovoljno strpljiv, i mudrost će se pretvoriti u ludost.

Ne verujem u vernost. To je kao matematika – veruješ dok se ne dokaže suprotno. A pošto je to nauka, uvek se dokaže.

Verujem ljudima jedino kad mi vraćaju kusur.

Nije sramota plakati, osim ako nije iskreno.

Imamo dakle, aforizme koji su u najboljem slučaju prosečni, ponekad i humoristični. Oni, ipak, nikad nisu dovoljno inovativni i upečatljivi da bi opravdali štampanje u zasebnom izdanju, naročito ne isključivo radi nekog proklamovanog noviteta onlajn medijuma na kojem su stvoreni; bacite dobro naciljan hešteg i pogodićete nekoliko desetina (stotina) tviteraša čije su kompresije stvarnosti i emocija pet falangi ispred bilo čega što se može pročitati u ovoj knjizi. Izuzev naslova, kao što je napomenuto.

Da se u ovom knjižuljku nalaze isključivo statusi bio bi ovo veoma kratak tekst. Ovo su sasvim nejakli aforizmi, napisao bih tada, jedni od onih kojima se na društvenim mrežama oduševljavaju patetičari i nepoznavaoi, dok ih ostali ignorišu (no pun intended) ili blokiraju, kada već nemamo opciju dislajka. Možda bih i predvideo čitalački krah zbirke: vaspitaniji čitaoci neće biti oduševljeni ovim neizazivnim i plitkim svakodnevnofilozofskim crticama, dok će pohodioci Fejsbuka verovatno

ostati odbijeni prepotentnišću i pretencioznošću autorkinih misli. Ostaju još samo njeni prijatelji i oni nepoznavaoi. Ovi prvi ionako dobijaju statuse iz prve ruke, dok bi oni drugi ionako progutali bilo šta. Na kraju bih zaključio da *Za lajk...* nije toliko loša knjiga koliko je, zapravo, beskorisna. Sami po sebi, Popovićkini statusi nisu dovoljno britki da bi zainteresovali ili općinili čitaoca, niti su toliko nov fenomen da bi jahali na talasima neobičnosti, niti je sama Čarna dovoljno poznata ličnost da bi njeni aforizmi dobili težinu u vidu plemenitog pedigreea svog autora. Jedina oblast gde bi ova mala kolekcija misli bila relevantna bila bi, naravno, autorkina bibliografija.

Ovaj prikaz bi, da se vratim na temu, bio kraći da nema „Manifesta statusizma“, svojevrsnog autopoetičkog iskaza Čarne Popović koji poput zastrašujuće, ali majušne kapije stoji na početku ove zbirke. U „Manifestu“, Čarna pokušava svoje statuse uglaviti u genologiju kao poseban žanr, koristeći pritom loše argumente za koje će onaj sa makar marginalnim znanjem književne teorije i modernih vidova komunikacije zaključiti da se radi o bezvezariji. Čarna Popović u uvodnoj reči pokušava jednim šturim tekstom nakalemiti svom pisanju veštačku vrednost tako što će od njega pokušati da napravi neku neobičnu i nikad viđenu književnu formu, računajući da će taj efekat novog biti dovoljan da zafantazira buduće čitaoce. Ili, kraće: pokušaće da od gluposti napravi poetiku, od banalnosti stil, a od ljuške konačan oblik.

Uzimam za primer ovaj citat:

Status se od aforizma razlikuje po tome što njega u biti ne interesuju velike istine, ne interesuje ga ono što je opšte, već se bavi specifičnim momentima jednog dana (O čemu razmišljaš?), u njemu pojedinac ima punu slobodu da originalno (ili ne) napiše šta je pojeo, koga je video, zašto je neraspoložen, gde večeras ide, koliko je sinoć popio, ili da, pak citira Miku Antića ili Bukovskog.¹

Ili, da prevedemo: „Status se od aforizma razlikuje po tome što nije aforizam“ – ali je prilično jasno da se u ovoj knjizi nalaze aforizmi, i to uglavnom ne baš dobri aforizmi. Sve je, ponavljam, moglo ostati na tome, ali Popovićka pokušava da opravda svoje loše aforizme tako što će od njih, zapravo, napraviti nešto novo, tako što će ih nazvati „statusima“ (ili „statusizmima“), to jest tako što će te „statuse“ transcendirati na nivo nekog zasebnog, novog, revolucionarnog književnog oblika, čak toliko revolucionarnog da se za njega mora napisati kopija avangardističkog manifesta.

¹ Čarna Popović posle ovog pasaža nesebično pokušava da pomogne „lošim statusarima“ – jer ona je, je li, dobar statusar – savetima poput „Sumnjaj u sve što postoji!“, „Drži se podalje od lakih lajkača“, „Veruj u sopstvenu besmrtnost“ itd.

Opisujući ovaj čudesan novi žanr autorka kao da zaboravlja (ili namerno izostavlja) makar svesno namigivanje u pravcu forme dnevnika, odnosno dnevničkih crtica, i kao da zaboravlja (ili namerno izostavlja) postupak blogovanja, odnosno mikro-blogovanja. Tako dolazimo do paradoksa gde autor pokušava da stručno i književnički spretno opravda „novinu“ „svog“ „književnog oblika“, ne poznavajući pritom niti širu književnu tradiciju, niti narativne „inovacije“ koje su, u ovom trenutku, već godinama topos internet-literature.

Jer, kako je moguće da neko ko se posredno izdaje za mladog eksperimentatora u književnosti poseduje toliko nepoznavanje tog podjednako mladog i eksperimentnog načina izražavanja? Sam po sebi, Fejsbuk status je toliko širok pojam da se ne može smatrati različitim u odnosu na bilo šta drugo napisano na bilo bilo čemu drugom.² U pitanju je komunikacijski, a ne beletristički fenomen, i aforizam napisan u belom polju markiranom pitanjem „What’s on your mind?“ ostaje aforizam. On ne postaje „statusizam“, nešto što je toliko različito i odvojeno od forme aforizma da mu se mora naći nova klasifikacija. Na isti način SMS-roman je i dalje roman, tviter-priča je i dalje kratka priča, televizijska emisija snimljena RED kamerama je i dalje televizijska emisija, a književni tekst napisan nekim neotkrivenim tekst-editorom je i dalje književni tekst. U pitanju su samo nove grane (ili pupoljci) na istom drvetu, a ne potpuno novi panjevi.³

Za lajk, ne za ignor, ja sam rođena je, naposljetku, ubedljivo rđava knjiga koja je mogla biti neupadljivo rđava, samo da nije bilo tog nesretnog „Manifesta statusizma“ i pokušaja Čarne Popović da nazovi stručno objasni nešto što se objasniti ne može. Poseban krug u Infernu ovog izdanja sebi je obezbedio i Mirko Demić, čiji isečak iz recenzije možemo pročitati na zadnjim koricama. Šta je on dobro video u ovoj knjizi, to ne možemo znati; za relativno starijeg gospodina nije sramota ako nije u toku sa modernim informacijskim tehnologijama, ali je poprilična sramota da se ovim kilavim aforizmima upućuju hvalospevi⁴ kakvih bi se postideo i mnogo veći književnik. Da li je Demić napravio kritičarsku omašku ili je svesno, iz ko zna kog razloga, nahvalio jedan promašaj od teksta, to takođe ne možemo znati. Njegov citat možemo, međutim, nazvati sličnim imenom kao i „Manifest“ – bezvezarijom.

² Statusi pisani na Tviteru su, recimo, druga priča, budući da ograničavaju svog autora na samo 140 karaktera.

³ Na kraju, ako Popovićeva svoje statuse/ aforizme drži za nešto revolucionarno, prilično je jasno da onda ne zna (ili opet prikriva da zna) za izvesne ljude koji na našem delu internet neba zaista čine zanimljive stvari sa formom statusa, bilo da su u pitanju komična, satirična igranja uloga ([Пантела](#), [Pokojna Mileva](#)), ili parodijsko-pastišne vizuelne igrarije ([Grobarski trash romantizam](#), [Pokret 282AL](#)).

⁴ Na početku teksta, Demić naziva Čarnu Popović jednim od „najsenzibilnijih i najinventivnijih predstavnika svoje generacije“, na kraju je naziva „majstorom“, a između se nalaze opaske o njenim „misaonim piruetama“, „orgijama paradoksa i kalambura“; citate navodim bez komentara.